

**Thực hiện hiệu quả RCEP gắn với cải
thiện tính tự chủ của nền kinh tế:
*Một số yêu cầu hoàn thiện thể chế
thương mại và đầu tư ở Việt Nam***

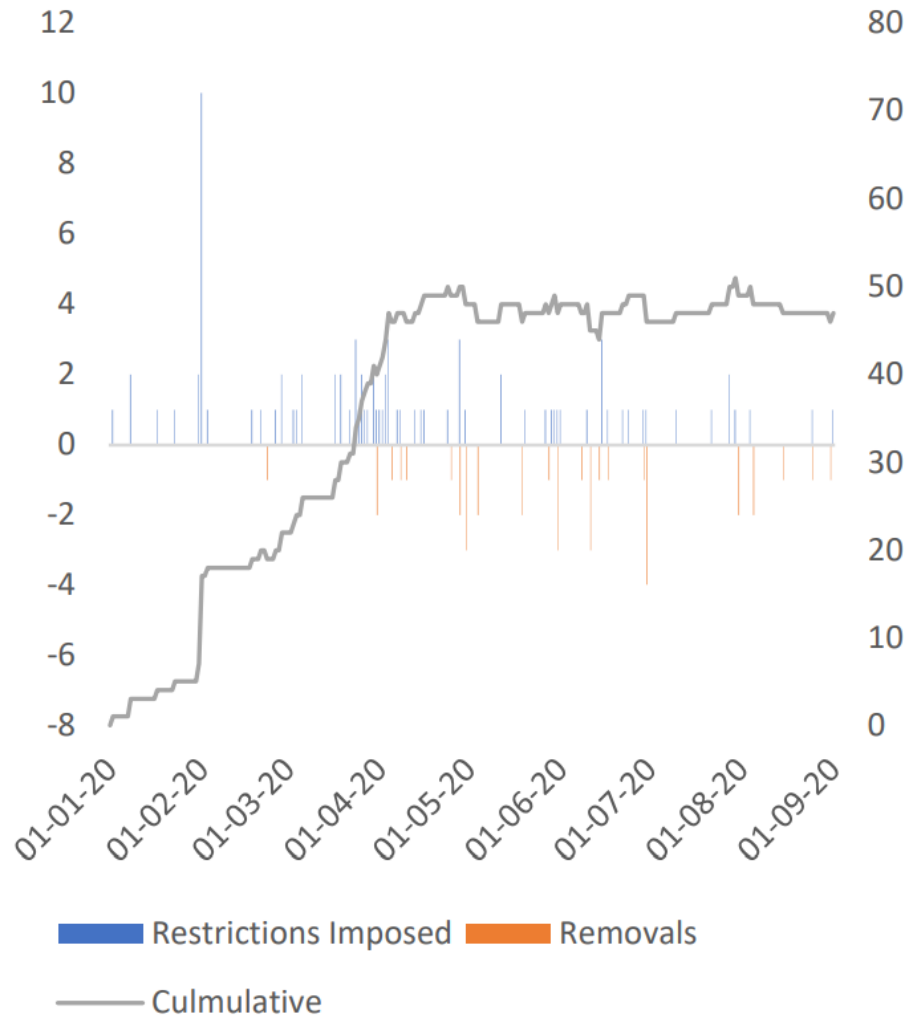
Nội dung

- Giới thiệu;
- RCEP trong tiến trình hội nhập của Việt Nam;
- Hoạt động thương mại trong RCEP dưới góc nhìn thể chế;
- Hoạt động đầu tư trong RCEP dưới góc nhìn thể chế;
- Tư duy về thực hiện RCEP gắn với cải thiện tính tự chủ của nền kinh tế.

Giới thiệu

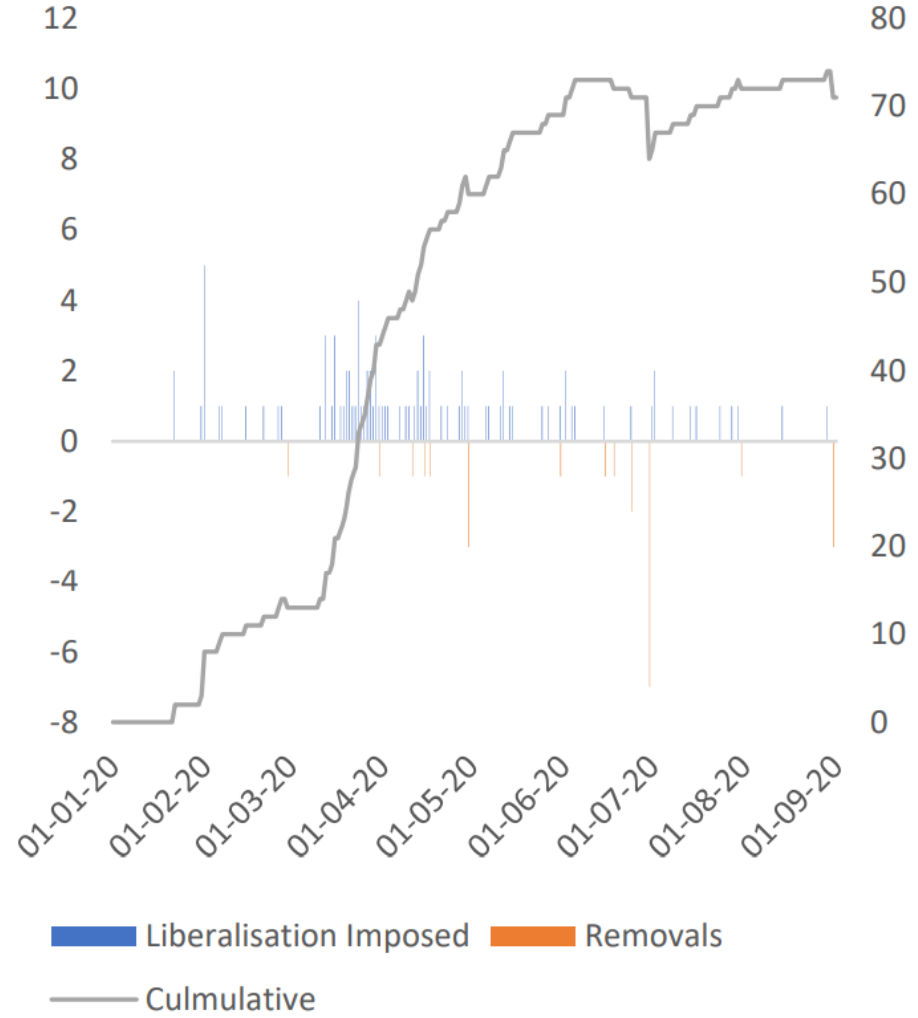
- Khu vực châu Á – Thái Bình Dương đang đứng trước những kịch bản trái chiều về hợp tác thương mại và đầu tư:
 - *Cạnh tranh địa chính trị phức tạp: trước, trong và cả ở “lối ra” COVID-19.*
 - *Gia tăng chủ nghĩa bảo hộ, nhưng song song với tăng trưởng thương mại liên tục và sự quan tâm nhiều hơn đối với tạo thuận lợi thương mại.*
 - *COVID-19 và yêu cầu phát triển bền vững;*
 - *Biến động mạnh của dòng vốn đầu tư nước ngoài tại các thị trường đang phát triển và mới nổi (đặc biệt là Trung Quốc);*
 - *Chính sách của Biden?*

Figure 20: Trade Restrictive Measures Implemented by Asia-Pacific Economies

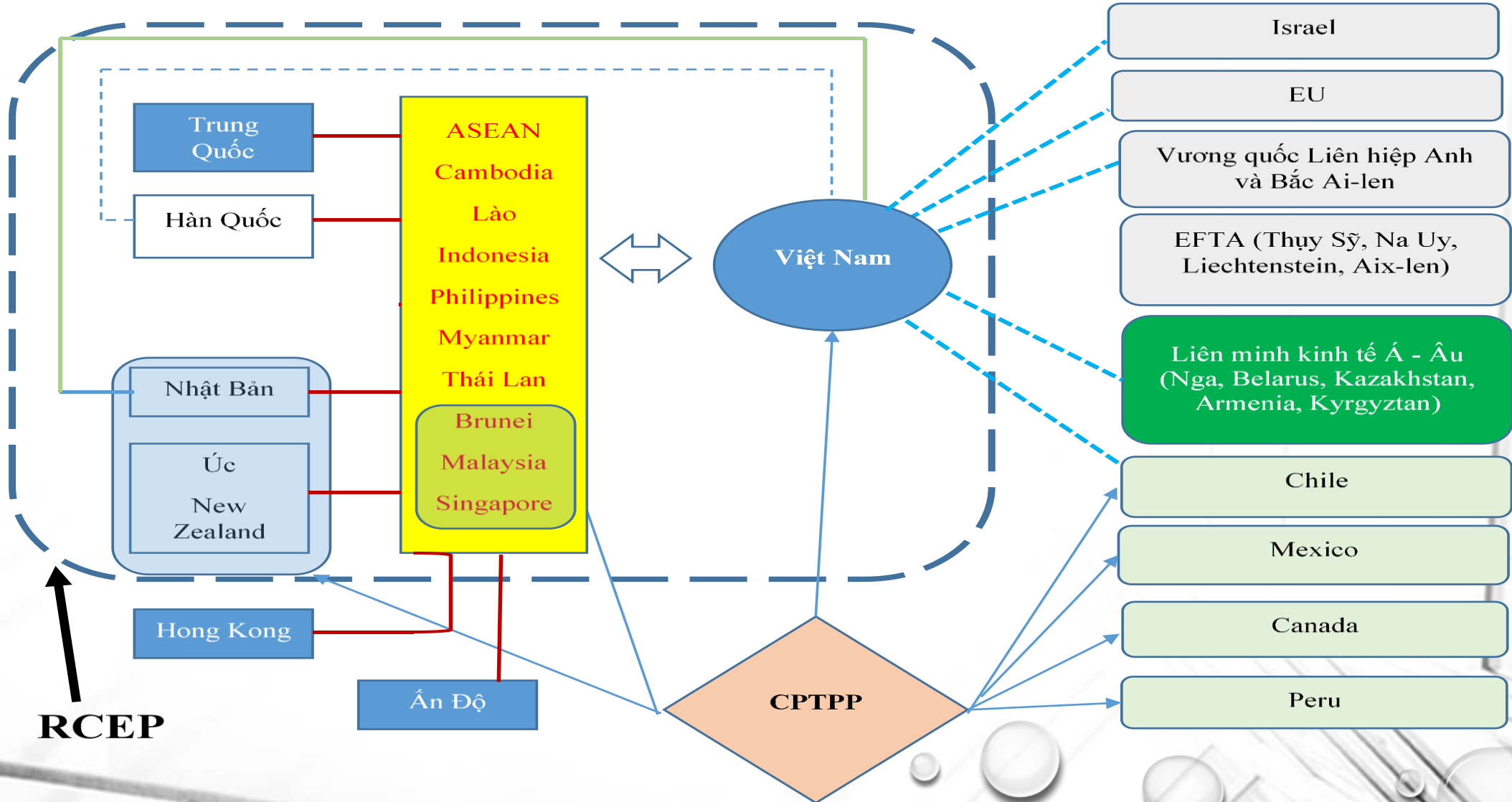
Source: Global Trade Alert

Figure 21: Liberalizing Measures Implemented by Asia-Pacific Economies

Source: Global Trade Alert

RCEP trong tiến trình hội nhập của Việt Nam

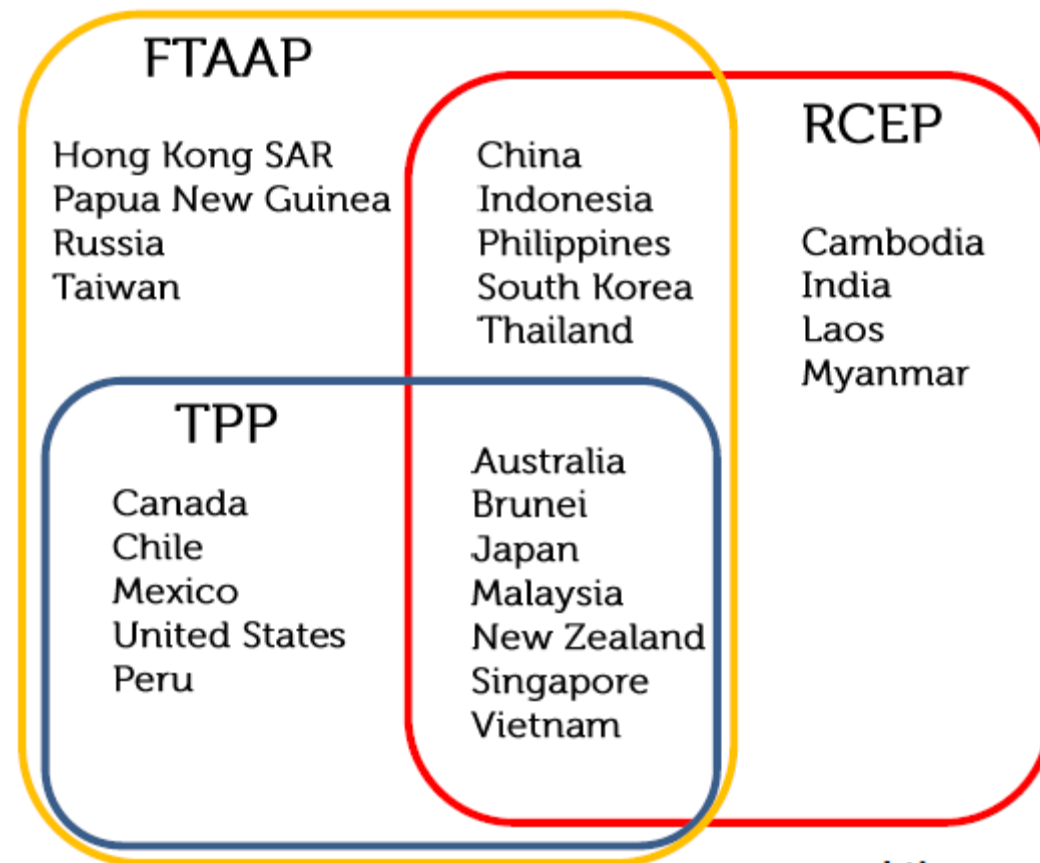

So sánh RCEP và CPTPP

RCEP	CPTPP
Những đặc điểm chung	
<ul style="list-style-type: none"> - Cam kết tự do hóa sâu rộng hơn về thương mại hàng hóa, dịch vụ và đầu tư; - Cam kết mở cửa sau đường biên giới; - Điều ghi nhận yêu cầu thúc đẩy hợp tác phát triển, nâng cao năng lực; - Điều khởi đầu là những hiệp định có quy mô thị trường rất lớn; - Điều được coi là những bước đi trung gian tiến tới Khu vực thương mại tự do khu vực châu Á – Thái Bình Dương (FTAAP); - Điều có thành viên tham gia đàm phán từ ban đầu nhưng sau đó rút khỏi hiệp định. 	
Bắt đầu năm 2013 và ký kết vào tháng 11/2020	Bắt đầu 2010; kết thúc đàm phán vào tháng 10/2015; ký kết TPP vào tháng 2/2016; ký kết CPTPP vào tháng 3/2018 và thực thi vào tháng 11/2018 (Việt Nam thực thi từ 14/01/2019).
ASEAN là động lực/hạt nhân dẫn dắt	Mỹ dẫn dắt đàm phán TPP; nhưng khi Mỹ rút khỏi TPP thì Nhật Bản giữ vai trò quan trọng nhất trong việc vực dậy và thúc đẩy phê chuẩn CPTPP.
Mục đích là hình thành các Hiệp định sâu rộng hơn các ASEAN+1 FTA và hỗ trợ hợp tác để phát triển công bằng hơn	Mục đích là thiết lập FTA của thế kỷ 21 nhằm giải quyết những vấn đề mới (tiêu chuẩn lao động và môi trường, cạnh tranh, DNNN, mua sắm chính phủ, sở hữu trí tuệ, v.v.)
Hiệp định “trộn gói”, nhưng vẫn giữ cách tiếp cận tiệm tiến sau khi có hiệu lực.	Hiệp định “trộn gói”

- RCEP đặt khu vực châu Á vào thế năng động mới
 - *Phụ lục 1, Tuyên bố Hội nghị cấp cao APEC 2016: RCEP và TPP là những bước đi trung gian hướng tới FTAAP;*
 - *Nếu Mỹ quay lại CPTPP (trở thành TPP ban đầu)?*
 - *Nếu Trung Quốc xin gia nhập CPTPP?*
 - *Nếu có thêm các thành viên mới (Anh, Thái Lan, Indonesia, Hàn Quốc, v.v.).*

Trade agreements in Asia-Pacific

gbtimes

FTAAP = Free Trade Area of the Asia-Pacific

TPP = Trans-Pacific Partnership

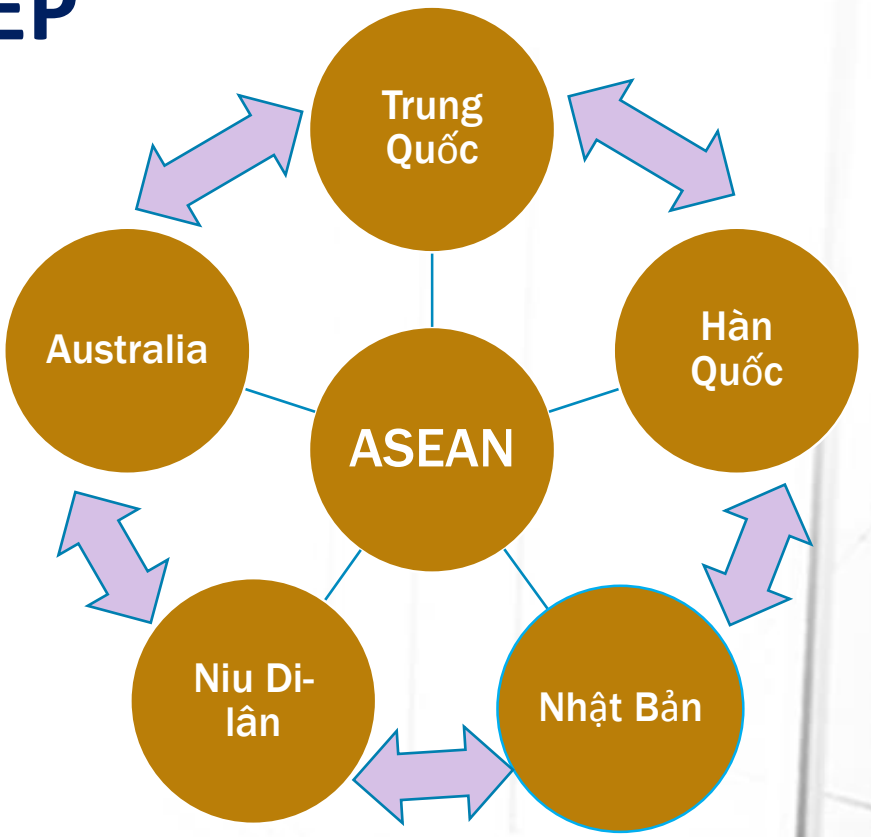
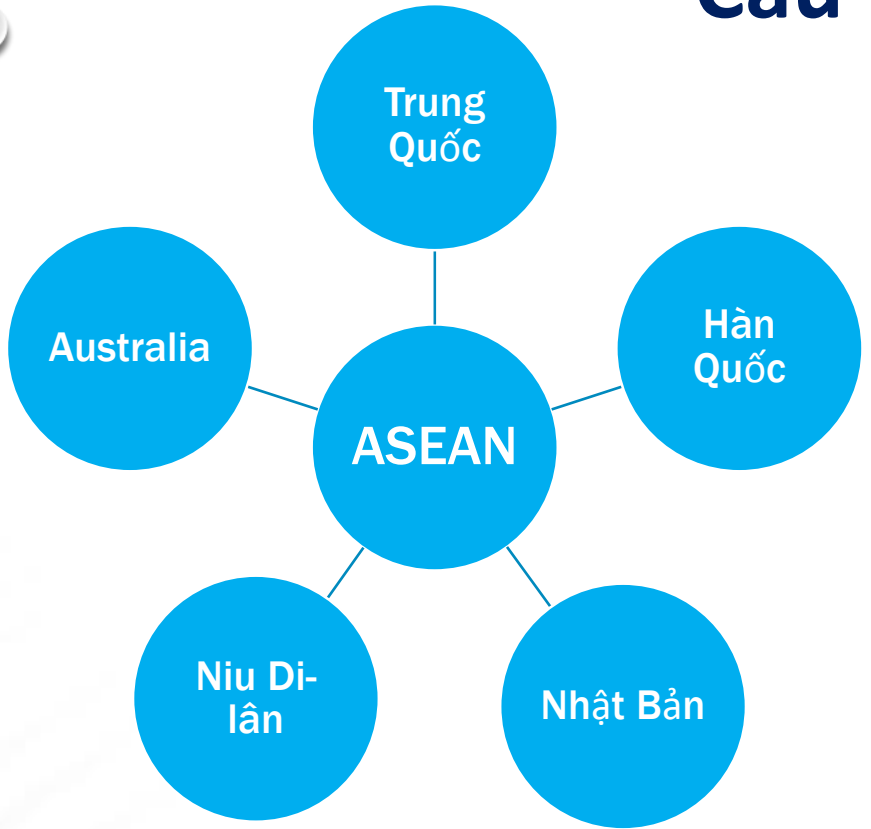
RCEP = Regional Comprehensive Economic Partnership

Nội dung của RCEP vs CPTPP, EVFTA

	RCEP	EVFTA	CPTPP	AFTA	ACFTA	AKFTA	AJCEP	AIFTA	AANZFTA	AHKFTA
Xóa bỏ thuế quan	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Quy tắc xuất xứ	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Dệt may	X	X	X						X	
Hải quan và tạo thuận lợi thương mại	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Phòng vệ thương mại	X	X	X		X	X	X	X	X	
SPS	X	X	X	X			X		X	X
TBT	X	X	X	X					X	X
Dịch vụ	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Dịch vụ tài chính	X	X	X	X		X			X	
Đầu tư	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cơ chế ISDS			X	X	X	X		X	X	X
Nhập cảnh tạm thời cho khách kinh doanh	X	X	X	X					X	
Viễn thông	X	X	X						X	
Thương mại điện tử	X	X	X						X	
Mua sắm công	X	X	X							
Chính sách cạnh tranh	X	X	X						X	
Doanh nghiệp nhà nước		X	X							
Sở hữu trí tuệ	X	X	X						X	
Lao động		X	X							
Môi trường		X	X							
Doanh nghiệp nhỏ và vừa	X									
Hợp tác và nâng cao năng lực	X	X	X	X	X		X		X	X
Giải quyết tranh chấp	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Nguồn: Cập nhật dựa trên tổng hợp của VCCI

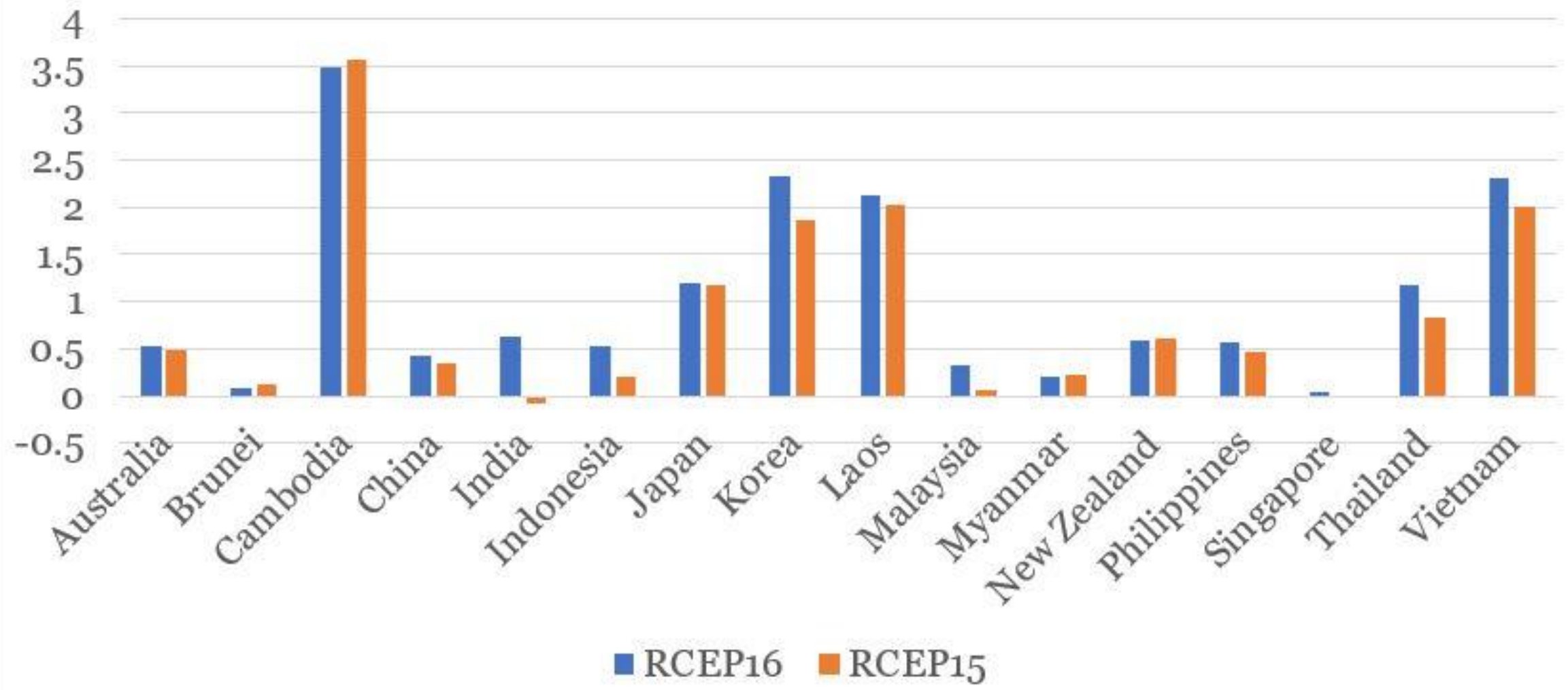
Cấu trúc của RCEP

Hoạt động thương mại trong RCEP dưới góc nhìn thể chế

- RCEP có thể giúp gia tăng xuất khẩu và thu nhập quốc gia
 - *Ngay cả trong kịch bản tự do hóa toàn diện (CIEM 2015).*
 - *RCEP có tác động tạo thương mại, chứ không chỉ là chuyển hướng thương mại (các đánh giá của Petri và cộng sự 2012, 2014, 2017, 2020).*
 - *Gia tăng đầu vào có chất lượng cho tiêu dùng và sản xuất xuất khẩu.*
 - *Tham gia vào chuỗi giá trị.*
 - *Tác động thể chế có thể khiêm tốn hơn CPTPP và RCEP (nhưng hài hòa hóa RoO cũng rất quan trọng + các lĩnh vực mới gần với FTA thế hệ mới)*

Figure 1. Real GDP impacts of RCEP16 vs RCEP15 (%)

Nguồn: Ji (2019)

Table B1

All scenarios: Export effects, 2030

(billions of US dollars) (continued)

	2030 Exports	Incremental effects: With business as before			Incremental effects: With US-China trade war			
		<i>CPTPP</i>	<i>RCEP15</i>	<i>RCEP16</i>	<i>Trade war</i>	<i>CPTPP</i>	<i>RCEP15</i>	<i>RCEP16</i>
WORLD	36,149	287	504	113	-996	265	500	120
<i>Memorandum</i>								
RCEP15 members	10,545							
Δ RCEP15 members		203	519	-15	-471	186	514	-13
Δ Others		84	-15	128	-525	78	-13	133

ASEAN = Association of Southeast Asian Nations

CPTPP = Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership

EMENA = Europe, Middle East and North Africa

nie = not included elsewhere

RCEP = Regional Comprehensive Economic Partnership

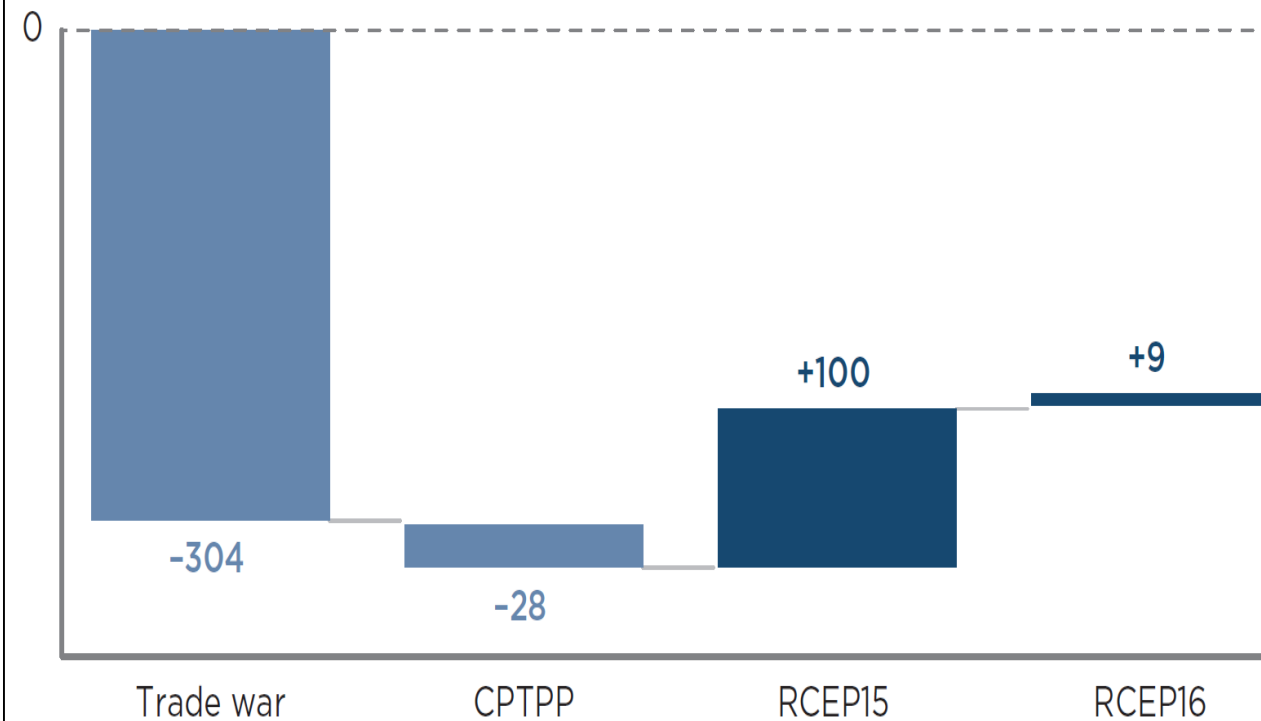
Source: Authors' simulations.

	2030 Exports	Incremental effects: With business as before			Incremental effects: With US-China trade war			
		CPTPP	RCEP15	RCEP16	Trade war	CPTPP	RCEP15	RCEP16
Asia	12,905	172	500	118	-483	157	495	121
Brunei	16	1	0	0	0	1	0	0
China	4,976	-9	244	12	-463	-27	248	13
Hong Kong	357	1	-2	0	-10	1	-1	0
India	1,360	-3	-6	137	-1	-3	-6	138
Indonesia	446	-3	13	5	-2	-3	12	5
Japan	1,190	97	135	-30	-1	98	128	-29
Korea	1,089	-6	64	-4	-1	-5	63	-4
Malaysia	491	42	11	-1	3	42	11	-2
Philippines	184	0	7	-2	1	0	7	-2
Singapore	470	29	-3	2	-2	29	-3	2
Taiwan	506	0	-8	1	-4	0	-8	1
Thailand	561	-7	26	0	2	-7	26	0
Vietnam	357	31	14	-2	1	31	14	-2
ASEAN nie	93	0	4	0	0	0	4	0
Asia nie	810	1	1	0	-7	1	0	0
Oceania	673	28	4	6	-9	28	4	6
Australia	589	23	3	5	-8	24	3	5
New Zealand	84	5	1	0	-1	5	1	0

Figure 3

China: Income effects of trade policies

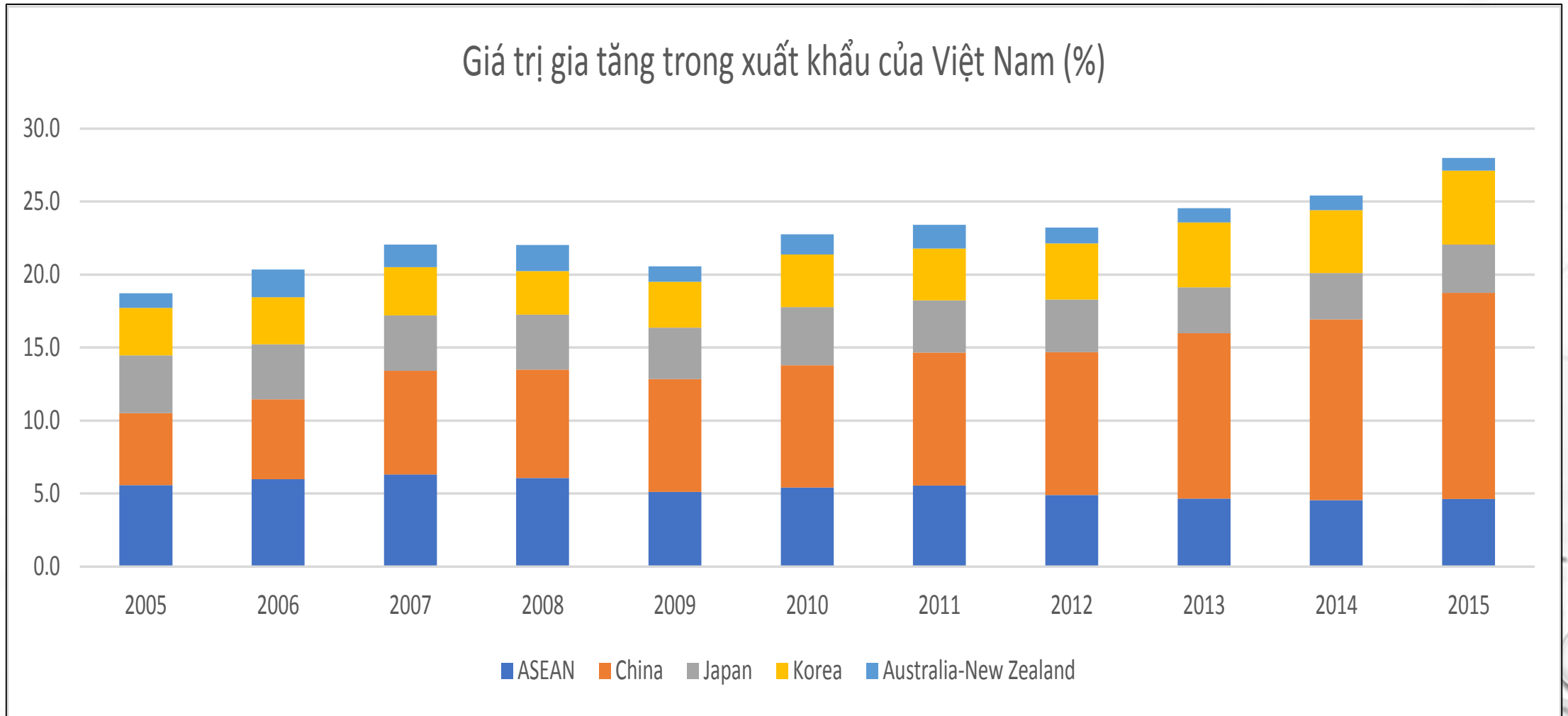
(income gains/losses in billions of US dollars)

CPTPP = Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership
RCEP = Regional Comprehensive Economic Partnership

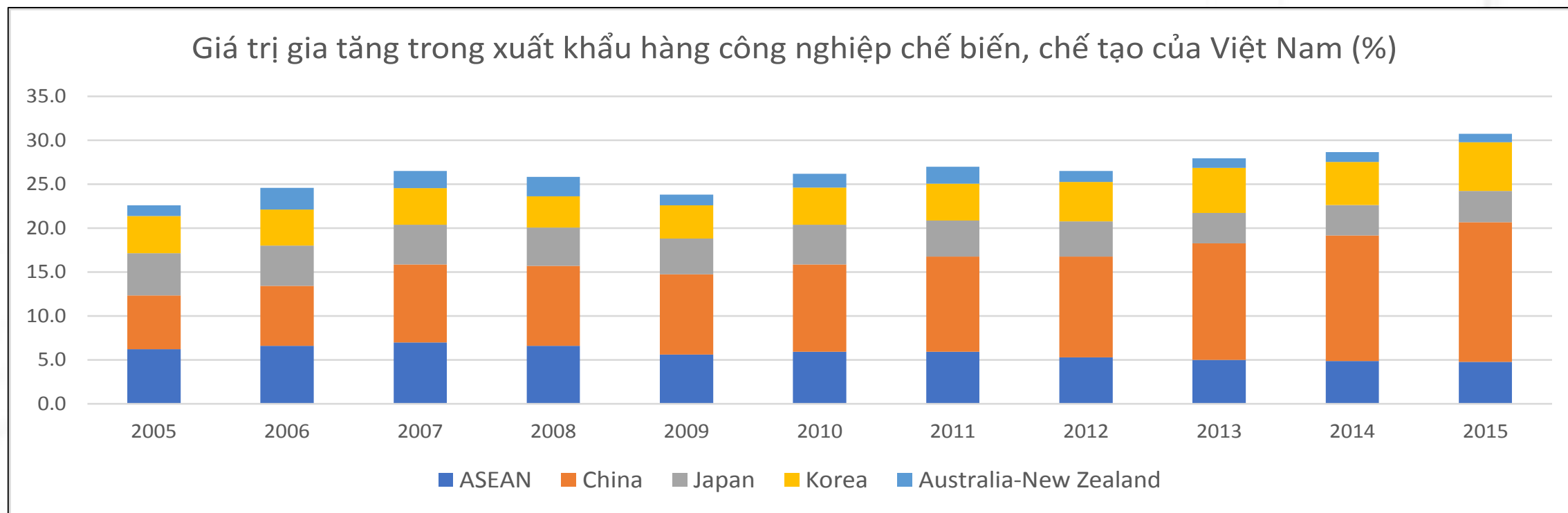
Source: Authors' simulations, trade war environment.

Giá trị gia tăng từ nước ngoài trong xuất khẩu: chủ yếu từ khu vực RCEP, trong đó lớn nhất là Trung Quốc

Nguồn: OECD-TiVA.

Xuất khẩu hàng công nghiệp chế biến, chế tạo dựa nhiều hơn vào giá trị gia tăng từ khu vực RCEP, trong đó tỷ trọng lớn nhất là từ Trung Quốc

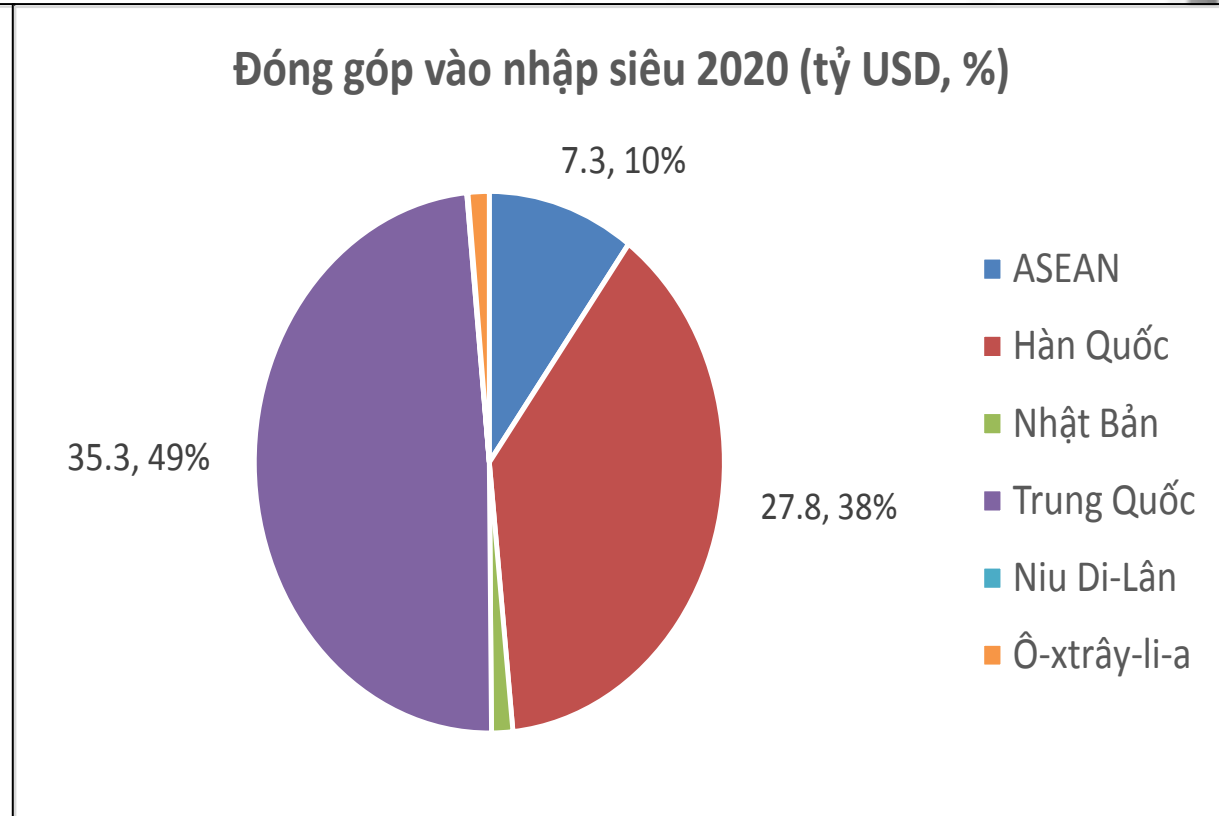
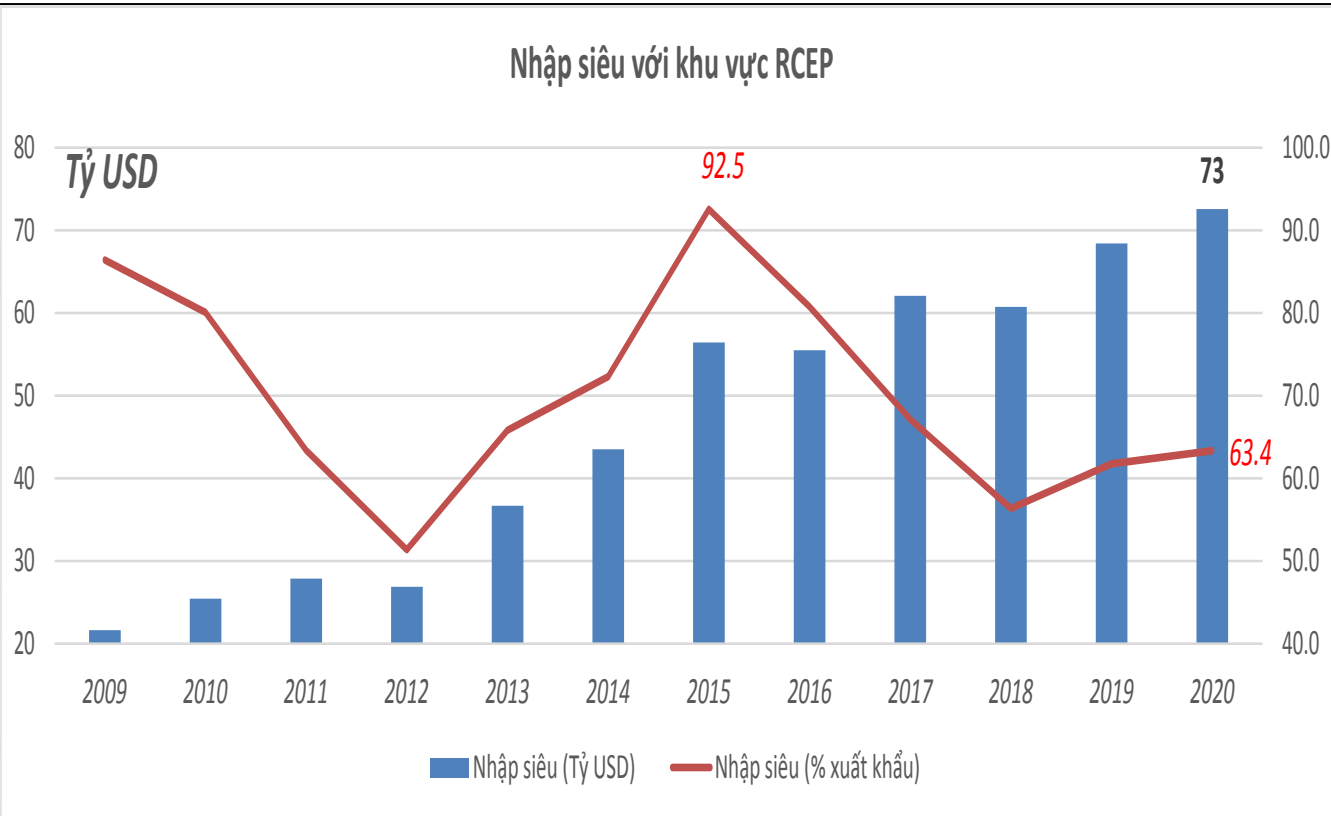

Nguồn: OECD-TiVA.

➤ Nhưng RCEP cũng kéo theo một số thách thức về thương mại:

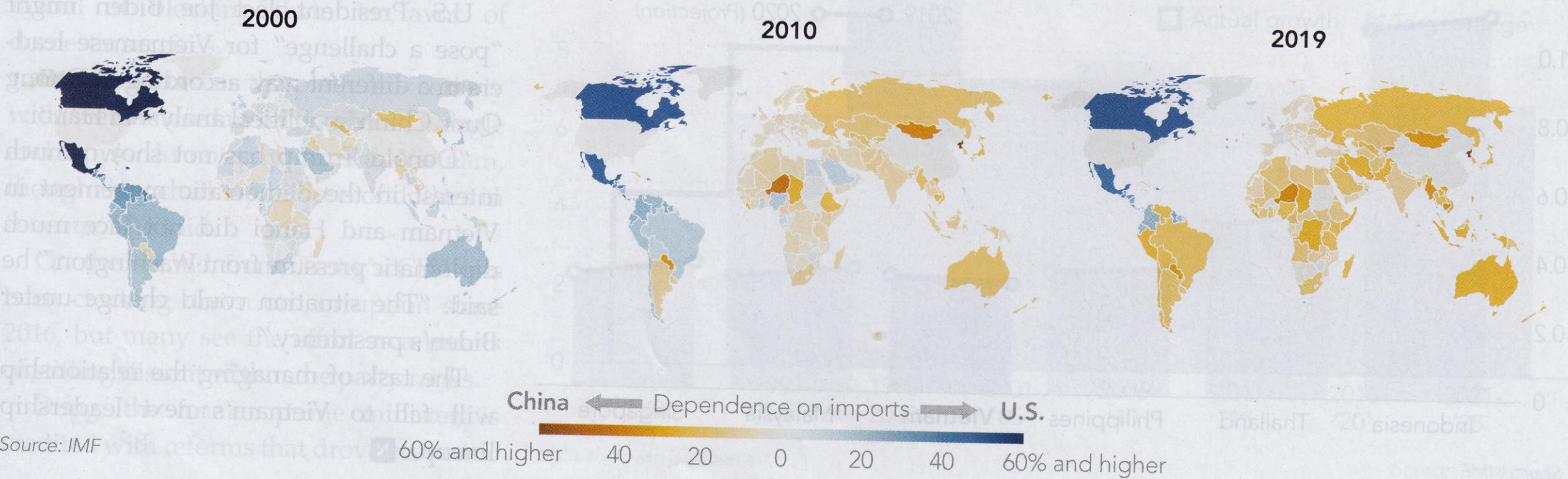
- *Nhập siêu?*
- *Mức độ tự chủ trong chuỗi cung ứng?*
- *GTGT và khả năng cạnh tranh?*

Nhập siêu với RCEP, 2009-2020

Nguồn: Tính toán từ số liệu TCTK (2009-2019) và TCHQ (năm 2020).

The world is increasingly dependent on trade with China

Source: IMF

Nguồn: Nikkei

Mức độ tương đồng xuất khẩu với RCEP cao hơn so với CPTPP

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Việt Nam so với RCEP	37.5	35.7	35.8	36.5	37.5	39.8	42.1	47.6	48.6	52.8	58.7	63.9	64.7	63.9	62.8	60.7	60.4	61.1
Việt Nam so với CPTPP	33.3	31.5	32.8	34.1	36.0	37.5	40.3	47.2	46.7	48.8	52.9	52.3	50.6	49.7	47.8	45.9	45.9	46.0

Nguồn: Tính toán của CIEM.

Mức độ hỗ trợ thương mại của Việt Nam với RCEP: không cải thiện nhiều trong 2010-2018

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ASEAN	34.7	34.2	35.0	36.7	39.7	42.3	45.2	51.4	47.6	48.5	53.4	57.0	55.0	54.3	54.7	53.9	52.3	51.9
RCEP	43.9	41.2	41.3	42.6	44.6	47.6	49.7	53.1	50.0	50.1	53.9	54.3	53.4	52.4	53.1	52.5	51.7	50.9
CPTPP	42.2	40.3	41.7	42.9	44.9	47.0	50.1	55.0	52.6	52.0	56.3	55.7	54.7	53.7	52.8	52.0	51.5	51.3
EU27	41.0	39.5	39.8	40.5	43.0	45.2	46.8	52.9	52.4	54.1	54.6	52.7	51.2	51.0	49.4	48.1	47.7	47.1
Mỹ	41.6	41.2	44.0	46.0	48.7	50.5	53.4	55.9	54.5	54.2	57.0	55.1	54.2	53.9	52.8	51.5	51.5	51.1
Trung Quốc	29.3	27.2	27.8	30.2	31.3	34.7	36.3	42.1	40.4	43.5	47.4	52.9	54.0	52.4	54.2	52.9	52.0	51.4
Nhật Bản	56.1	54.4	55.2	56.5	58.9	58.0	55.9	55.7	55.4	53.7	55.0	53.3	52.7	52.2	53.1	52.8	51.9	50.7
Hàn Quốc	47.9	45.6	45.0	47.2	50.0	50.2	49.2	50.6	46.0	46.3	50.3	49.6	49.4	49.3	51.2	51.0	49.5	47.2

Nguồn: Tính toán của CIEM.

Ít tạo dựng được lợi thế cạnh tranh mới từ RCEP

Tỷ trọng các nhóm hàng trong cơ cấu xuất khẩu của Việt Nam (%)

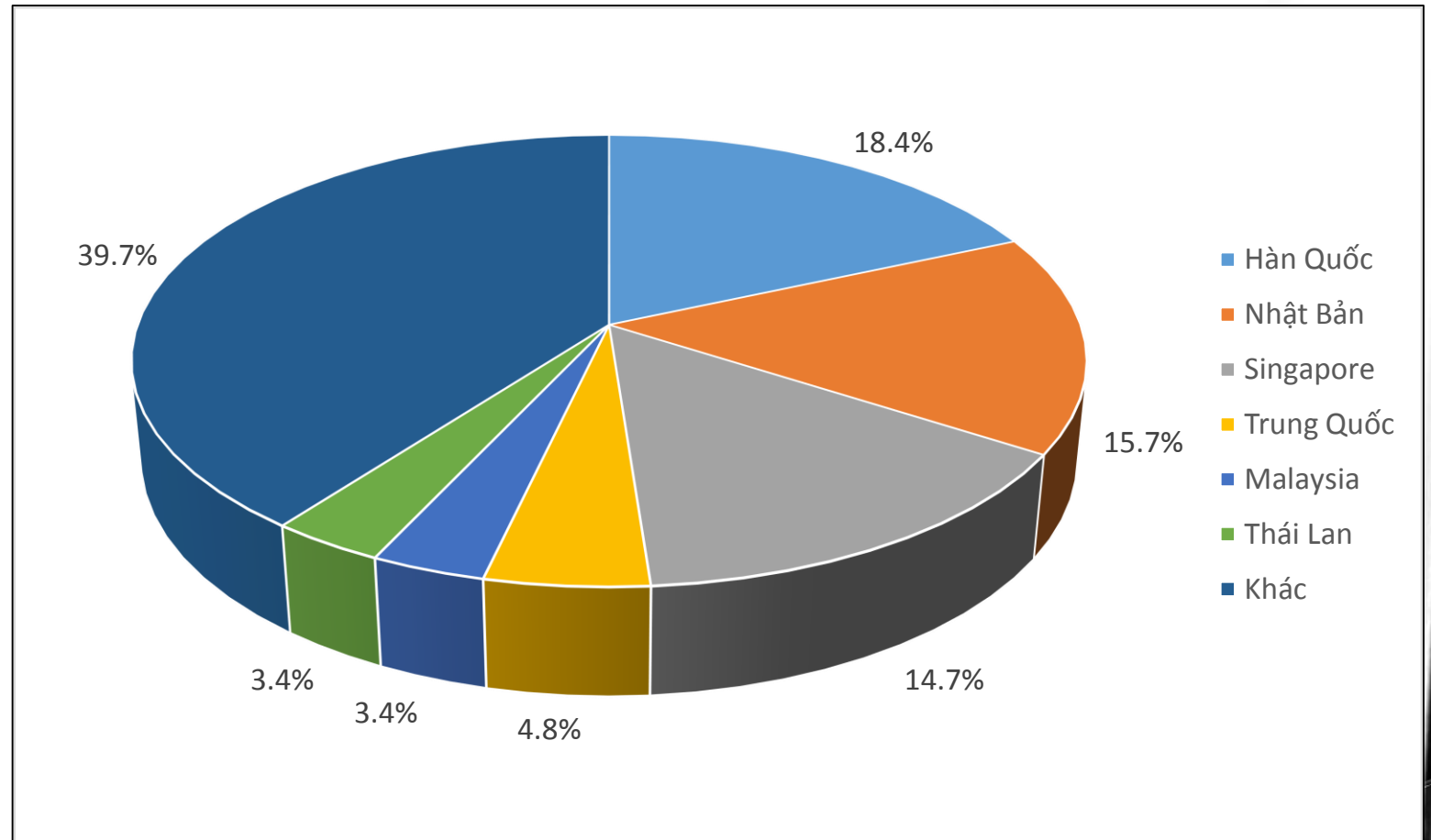
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
RCA2018>1	54,8	54,6	57,5	61,8	63,0	70,1	74,9	77,1	77,1
RCA2018<1 và RCA2018>RCA2010	10,2	10,4	10,3	11,0	12,0	11,8	10,8	10,5	10,9
RCA2018<1 và RCA2018<RCA2010	35,0	35,1	32,2	27,2	25,0	18,0	14,3	12,4	12,0

Nguồn: Tính toán của CIEM.

Hoạt động đầu tư trong RCEP dưới góc nhìn thể chế

Cơ cấu vốn FDI đến 20/12/2020

- Vốn FDI chủ yếu từ khu vực Đông Á
 - 6/10 đối tác đầu tư lớn nhất là ở khu vực RCEP (Hàn Quốc, Nhật Bản, Singapore, Trung Quốc, Malaysia, Thái Lan);
 - Nhưng nguồn gốc thật của vốn FDI?

Nguồn: Bộ KHĐT.

➤ Cơ hội

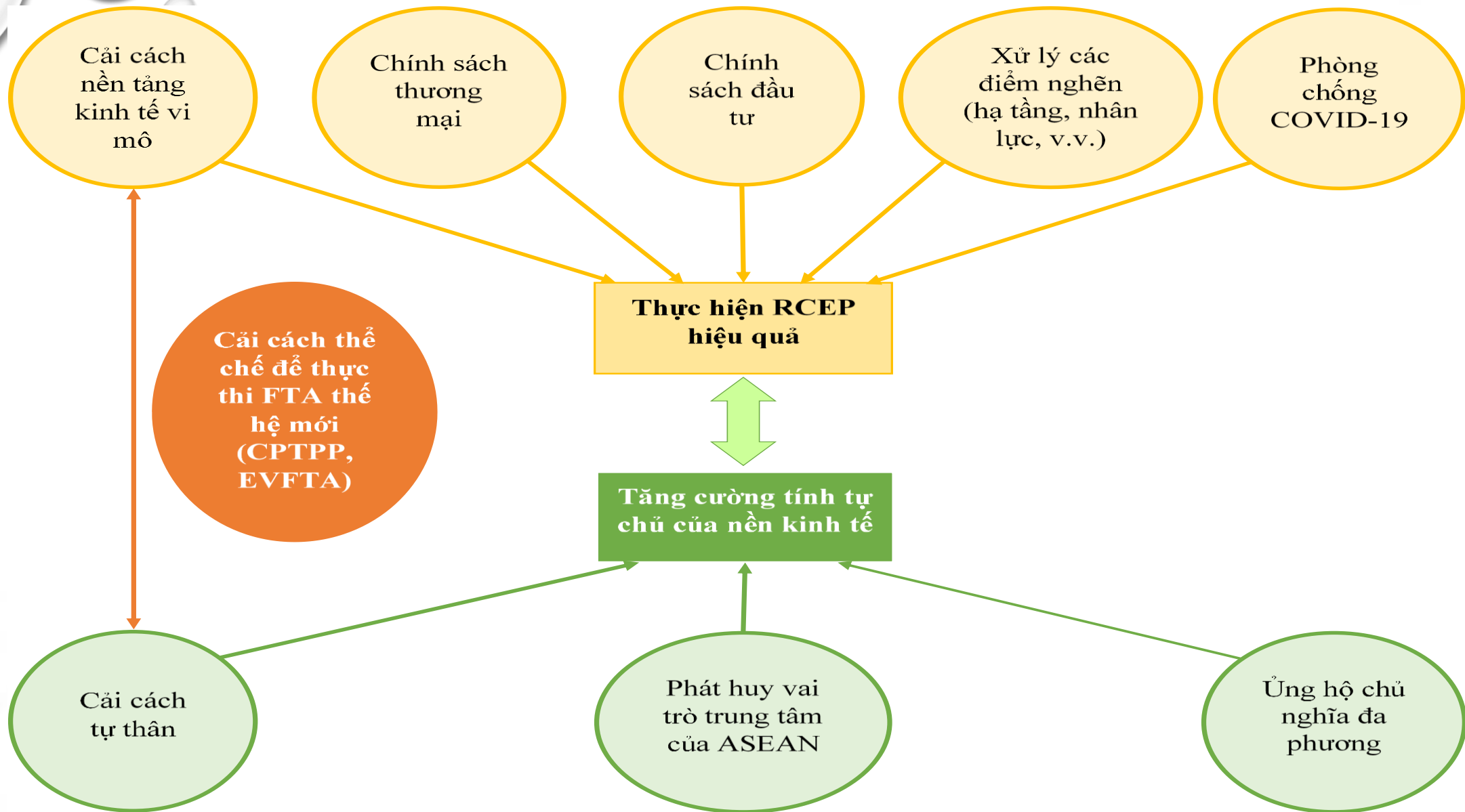
- *Chuyển dịch của nhà đầu tư trong bối cảnh chiến tranh thương mại Mỹ-Trung Quốc và đại dịch COVID-19 (nhưng khó ở quy mô lớn);*
- *Lợi ích lớn hơn nếu tiếp tục cải thiện MTKD.*
- *Tiêu chuẩn có thể có ý nghĩa?*

➤ Thách thức

- *Gia tăng FDI và gia tăng nhập siêu;*
- *Sàng lọc FDI?*
- *Quản lý tác động vĩ mô của dòng vốn FDI;*
- *Cân đối giữa thu hút, bảo vệ nhà đầu tư và quyền xây dựng chính sách của Việt Nam?*

Tư duy về thực hiện hiệu quả RCEP gắn với cải thiện tính tự chủ của nền kinh tế

- Không tách rời với các FTA đã có: Lấy CPTPP và EVFTA là tiêu chuẩn chơi định hướng?
 - *Cần tránh rơi vào tình trạng: tiếp cận linh hoạt với FTA tiêu chuẩn cao và tiếp cận cứng nhắc với RCEP?*
- Hải hòa bộ ba: chính sách công nghiệp – chính sách đầu tư – chính sách thương mại.
- Ứng xử với dòng vốn đầu tư nước ngoài: dựa vào tiêu chuẩn chứ không dựa vào tên đối tác
 - *Nhạy cảm + Thực dụng?*

XIN CẢM ƠN